Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergʼ* în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 171. Braşovŭ, Luni, Marţi 31 Iulie (12 Augustŭ) 1890.

Braşovŭ, 30 Iulie st. v.

Ḑiarele din Viena ne aducŭ scirea, că Dr. Rieger, conducĕtorulŭ partidului Cehilorŭ bĕtrânĭ, a sositŭ fără veste în Viena, unde s'a şi anunţatŭ contelui Taaffe, ca sĕ vorbéscă cu dênsulŭ.

Sosirei lui Rieger în Viena i-se dă o însemnătate deosebită şi audienţa lui anunţată ministrului preşedinte austriacŭ se aduce în legătură cu cele ce se petrecŭ de câteva sĕptĕmânĭ încóce în tabĕra Cehilorŭ din Boemia.

Amŭ împărtăşitŭ la timpulŭ sĕu, că oposiţia Cehilorŭ tinerĭ în contra pactului şi succesele dobêndite de aceştia, în ce privesce întărirea partidului lorŭ chiar cu o însemnată parte dintre Cehii bĕtrânĭ, au adusŭ pe capii acestora din urmă la convingerea, că nu se va alege nimicŭ de totŭ pactulŭ şi că însăşĭ esistenţa partidului lorŭ e în periculŭ, décă nu se vorŭ găsi mijlóce, prin carĭ sĕ se facă cu putinţă o esecutare a pactului, prin unele concesiunĭ, ce s'arŭ mai face Cehilorŭ tinerĭ.

Ar fi vorba adecă d'a li-se acorda Cehilorŭ, ca limba internă de oficiu în Boemia sĕ fiă limba cehă. Acésta e părerea generală, ce s'a lăţitŭ în Praga despre scopulŭ mergerei lui Rieger la Viena şi acéstă părere o esprimă întréga pressă cehă, mai adăogêndu-se de unele ḑiare că Dr. Rieger ar fi cerutŭ chiar în convorbirea ce a şi avut'o deja cu contele Taaffe, ca la judecătorii sĕ fiă limba oficială cea cehă, ca limbă de statŭ în Boemia.

Se tratéză aşa-dér de unŭ pasŭ însemnatŭ, ce e a se face în esecutarea programului partidului Cehilorŭ tinerĭ, adecă unŭ pasŭ cătră idea de statŭ boemă.

E greu a ne esprima acum, că óre învoi-se-va guvernulŭ din Viena a împlini acestŭ postulatŭ alŭ Cehilorŭ, carĭ în ḑilele trecute au datŭ prin ḑiarele lorŭ, de tóte nuanţele, a se înţelege, că şi acéstă concesiune cu greu ar puté îndemna pe Cehĭ, ca sĕ priméscă punctaţiunile pactului stabilitŭ în Viena.

Dealtmintrelea o asemenea concesiune schimbă în modŭ însemnatŭ punctaţiunile pactului, aşa că urmarea va fi o modificare a lui.

Stândŭ lucrurile astfelŭ, posiţia ministrului Taaffe devine fórte grea, décă ţinemŭ sémă de declaraţiunea lui din 1886, că adecă e necesarŭ, ca limbei germane sĕ i-se asigure în Austria o posiţiune deosebită, şi că nu va venì lucrulŭ acolo, ca în Boemia sĕ ajungă limba cehă ca limbă de serviciu, din causă că altele suntŭ raporturile din Boemia, decâtŭ în Galiţia, unde limba polonă e limbă de oficiu dela 1869.

Se vede, că d-lŭ Taaffe n'a creḑutŭ la 1886, că după patru anĭ va întêmpina atâta resistenţă din partea Cehilorŭ, căcĭ altfelŭ s'ar fi feritŭ de a face o declaraţiune, care aḑĭ îi crează o situaţiune de totŭ penibilă.

Cum va eşi d-lŭ Taaffe din acéstă situaţiune nu se póte sci, şi de aceea nu trebue sĕ ne mirămŭ, décă resolvarea acestei cestiunĭ e aşteptată cu o curiositate şi cu o încordare pré îndreptăţită.

Se vorbesce chiar, că de aci atêrnă rĕmânerea orĭ căderea cabinetului Taaffe şi venirea la putere a unui guvernŭ conservatorŭ, póte chiar în tómna acestui anŭ. Aşa s'a esprimatŭ însuşĭ Dr. Rieger, că se va întêmpla, décă pactulŭ nu se va esecuta, negreşitŭ pe lângă concesiunile, ce arŭ fi sĕ se mai facă Cehilorŭ.

Intrebarea e însĕ, că obţinêndŭ Cehii şi acestŭ succesŭ în privinţa limbei interne de oficiu, mulţămi-se-vorŭ óre cu atâta? După părerile esprimate de ḑiarele lorŭ, cum am amintitŭ, nu se póte ḑice, că concesiunea privitóre la limba de oficiu va aduce deplină linişte şi pace.

Cehii au o ţîntă hotărîtă şi pe toţĭ aprópe îi aflămŭ în tabĕra celorŭ, carĭ stăruiescŭ pentru ajungerea acestei ţinte: restituirea dreptului publicŭ alŭ Boemiei şi încoronarea împĕratului, ca rege alŭ Boemiei.

DIN AFARĂ.

Causele turburărilorŭ armenescĭ.

„Neue Freie Presse" publică o corespondenţă din Constantinopolŭ, în care se dau următórele amĕnunte asupra causelorŭ acestorŭ turburărĭ:

Acum câte-va sĕptĕmânĭ, ḑice-se, a muritŭ la Parisŭ unŭ Armênŭ bogatŭ, anume Sanasarian, care întemeiase în mai multe oraşe ale Armeniei şi în specialŭ în Erzerum scolĭ cu cheltuiala lui. Scóla din Erzerum era o instituţie-modelŭ, cu învĕţătorĭ, carĭ îşĭ făcuseră studiele în Englitera şi în Germania. Acéstă scólă era nesuferită Turcilorŭ şi în specialŭ guvernatorului Sami-paşa, care bănuia, că învĕţătorii făceau propagandă în contra statului otomanŭ. O scrisóre anonimă venì sĕ întăréscă bănuelile guvernatorului; în acéstă scrisóre se denunţă, că s'ar fi aflândŭ în şcóla armenéscă şi în biserica principală din Erzerum deposite de arme. Curiosŭ e, că autorulŭ acestei denunţărĭ anonime se bănuesce a fi chiar patriarchulŭ armeanocatolicŭ Azarian; acéstă bănuială a contribuitŭ şi mai multŭ la înăsprirea raporturilorŭ dintre Armenii catolicĭ şi Armenii ortodocşĭ.

In urma denunţărei, ministrulŭ de interne alŭ Turciei, consultatŭ, a ordonatŭ guvernatorului din Erzerum sĕ facă perchiziţii în şcóla şi catedrala armenéscă. Tocmai când se ţinea unŭ parastasŭ pentru Sanasarian, soldaţii turcĭ întrară în biserică; atuncĭ s'a întêmplatŭ sângerosulŭ conflictŭ, în care au fostŭ ucişĭ 35 de Armenĭ, printre carĭ episcopulŭ din Erzerum Utacian, şi 23 de Turcĭ. Nicĭ în şcólă, nicĭ în biserică nu s'au găsitŭ arme.

O urmare a acestorŭ întêmplărĭ a fostŭ, că Pórta a numitŭ pe generalii de divisiă Hassan, Chairi-paşa şi Osman Nuri-paşa guvernatorĭ la Erzerum şi Van. Acéstă mĕsură a datŭ nascere sgomotului, că s'ar fi proclamatŭ starea de asediu în Armenia. In acelaşŭ timpŭ cu aceste scirĭ rele, sosiră în Constantinopolŭ şi veştĭ despre nouĕ năvălirĭ de Cursĭ şi Cerchezĭ în alte părţĭ ale Armeniei. In contra acestorŭ năvălirĭ, precum şi în contra oprirei d'a se tipări calendarulŭ armênŭ pe 1891, a adresatŭ patriachulŭ armênŭ-ortodoxŭ Aşikian o plângere Sultanului prin secretarulŭ curţei.

După întêmplările din Erzerum şi după rĕmânerea fără resultatŭ a plângerei acesteia, s'a rĕspânditŭ sgomotulŭ, că patriarchulŭ Aşikian ar fi demisionatŭ, dér scirea nu era adevĕrată. Atâtŭ numai, că Armenii din Constantinopolŭ au stăruitŭ la patriarchulŭ sĕ céră satisfacţiă dela Pórtă orĭ sĕ demisioneze. Fiind-că nu s'a întêmplatŭ nicĭ una, nicĭ alta, au hotărîtŭ Armenii sĕ facă manifestaţia, care a avutŭ unŭ sfêrşitŭ atâtŭ de tragicŭ şi cu care ocasiă a fostŭ bătutŭ şi patriarchulŭ. Şépte ómenĭ au fostŭ omorîţĭ în bătaia dela biserică.

Ştergerea sclăviei în Zanzibar.

Sultanulŭ din Zanzibar a publicatŭ unŭ decretŭ de cuprinsulŭ următorŭ: Schimbulŭ, vênḑarea orĭ cumpĕrarea de sclavĭ e de aci înainte cu totulŭ oprită. Tóte casele ţinute pentru acestŭ scopŭ se'nchidŭ. Toţĭ samsarii de sclavĭ se pedepsescŭ aspru şi se exiléză. Orĭ-ce Arabŭ, care face comerţŭ cu sclavĭ, e supusŭ aceleéşĭ pedepse. Tóte casele folosite în viitorŭ pentru acestŭ comerţŭ se confiscă. Murindŭ proprietarulŭ, sclavii devinŭ liberĭ, décă acela n'are copii legiuiţĭ. Sclavii nu se potŭ testa, nicĭ vinde după mórtea proprietarului. Maltratarea sclavilorŭ orĭ posederea de sclavĭ lucrătorĭ orĭ de casă după data ordinaţiunei atragŭ după sine grele pedepse şi perderea tuturorŭ sclavilorŭ. Supuşii din Zanzibarŭ, carĭ iau orĭ au luatŭ în căsĕtoriă o persónă aflătóre sub jurisdicţiune englesă, nu potŭ sĕ mai posédă de aci înainte sclavĭ. Sub nicĭ o împrejurare sclavii eliberaţĭ nu potŭ poseda sclavĭ. Orĭ-ce sclavŭ are de aci înainte dreptulŭ, a'şĭ rĕscumpĕra libertatea cu unŭ preţŭ cuviinciosŭ. Orĭ-ce sclavŭ are înaintea judecăţii acelaşŭ dreptŭ ca şi unŭ Arabŭ. Sultanulŭ se obligă a proteja deosebitŭ pe sclavii liberaţĭ după acestŭ decretŭ, orĭ în altŭ modŭ.

SCIRILE DILEI.

Şcólă română de fete în Aradŭ. Cu ḑiua de 1 Octomvre n., precum spune „Biserica şi Scóla", se va deschide în Aradŭ scóla superióră de fete a Reuniunei femeilorŭ române de acolo. Scóla va avé caracterŭ confesionalŭ gr. or., va fi de 6 clase şi va avé unŭ internatŭ.

Acéstă scire va umplé de bucuriă inima orĭ-cărui Românŭ.

*
* *

Focŭ mare. Din Valea Jiului ni-se scrie cu data 10 Augustŭ n. c: Joi în 7 Augustŭ n. la órele 6 p. m. a isbucnitŭ unŭ focŭ atâtŭ de vehementŭ în comuna *Livadia de câmpŭ*, comitatulŭ Huniedorii, încâtŭ *a mistuitŭ 71 case cu tóte clădirile de ele ţinĕtóre, precum şi tóte fructele, ce erau deja aduse dela câmpŭ*; *nicĭ biserica nu a scăpatŭ*, nimicindu-se şi tinicheua de pe turnŭ, cu care a fostŭ acoperitŭ. — Te ia gróza când te apropi de acea comună; clădirile asĕmĕnate cu pământulŭ, pomii toţĭ pârjoliţĭ, apoi vaietele şi bociturile celorŭ arşĭ şi rĕmaşĭ fără nicĭ o adăpostire îţĭ sfâşie inima. Dintre cei arşĭ *o singură familiă a fostŭ asigurată* contra focului. Dauna în urma estimărei făcute se urcă la *peste patru-ḑecĭ mii florenĭ val. austr*; foculŭ se ḑice a se fi escatŭ din joculŭ unorŭ prunci cu chibrite. — *Călĕtoriulŭ.*

*
* *

Ḑiare oprite. Numĕrulŭ ḑiarelorŭ oprite a întra în Ungaria şi Transilvania este, după ordinaţiunea ministerului ung. de com., de 279. După limbă suntŭ: române 58, italiane 72, germane 45, sêrbescĭ 40, boeme 22, francese 13, polone 13, slave 6, croate 4, rusescĭ 2, turcescĭ 1 şi unguresci 1 (socialistŭ din America.)

Sĕrmană libertate de pressă, amarŭ o mai ducĭ pe la noi. -- Ca în Rusia!

*
* *

O furtună cu grindină a nimicitŭ sĕmênăturile de pe hotarulŭ comunei *Runculŭ*, stricândŭ drumulŭ, nămolindŭ totŭ loculŭ; s'au înecatŭ şi doi cai. Deasemenea marĭ stricăciunĭ au suferitŭ şi hotarele comunelorŭ *Ocolişulŭ mare* şi *Poşaga de susŭ*. Sĕrmanii ómenĭ, ne mai putêndŭ suporta sarcinele şi după-ce şi păşunatulŭ în pădurĭ li-s'a interḑisŭ, se pregătescŭ sĕ plece în Dobrogea.

Guvernŭ fericitorŭ!

*
* *

Manevrele armatei române. Cu privire la scirea adusă de noi despre manevrele române din tómnă, aflămŭ încă următórele: Manevrele se vorŭ ţiné în prejurulŭ Piteştilorŭ, şi tema acestora este următórea: Inimiculŭ a trecutŭ hotarele ţĕrei lângă Rîmniculŭ Vâlcei, înaintéză spre Slatina, ocupă Piteştii cu intenţiunea de a ataca Bucurescii. Armata română cércă în ḑiua ântâiu sĕ alunge pe duşmanĭ din posiţiunea lor dela Pitescĭ, ceea-ce însĕ nu-i succede. In ḑiua următóre capĕtă 8 regimente de cavaleriă porunca, ca sĕ esecute o mişcare, prin care sĕ siléscă pe duşmanulŭ, asupra căruia infanteria şi artileria sĕvêrşescŭ unŭ atacŭ de frontŭ, ca sĕ siléscă pe inimicŭ a se desfăşura. Duşmanulŭ, vĕḑêndu-şĭ posiţia în primejdiă, se retrage peste curtea de Argeşŭ. In ḑiua a treia duşmanulŭ va fi urmăritŭ. După finirea manevrelorŭ, tóte trupele vorŭ defila înaintea Regelui. Cu ocasiunea acestorŭ manevre pentru prima dată se va întrebuinţa mai multă artileriă, care va forma partea principală din acţiune. Tóte legăturile telegrafice şi aşeḑarea pontónelorŭ vorŭ fi făcute de pontonierii călărĭ. La manevrele acestea vorŭ lua parte 16,000 de ómenĭ.

*
* *

D-lŭ Dr. Asachi, profesorŭ la universitatea din Bucurescĭ, a fostŭ numitŭ vice-preşedinte alŭ congresului de medicĭ din tótă lumea, ce se ţine în Berlinŭ, şi preşedinte alŭ secţiunei de patologiă generală, spune „Bucarest."

*
* *

Nenorocirile la fabrica de celulosă din Zĕrnescĭ. Ni-se scrie: Nenorocirile la acéstă fabrică în locŭ sĕ scadă, se sporescŭ. Şi acésta provine, după cum se ḑice, mai multŭ din negligenţa organelorŭ din fabrică, însărcinate cu supravegherea. Astfelŭ deunăḑĭ un feciorașŭ din Zêrnescĭ a fostŭ băgatŭ într'unŭ cazanŭ ca sĕ'lŭ cureţe şi pe când lucra în cazanŭ, de deasupra s'a turnatŭ leşiă ferbinte peste elŭ, arḑêndu'i tot trupulŭ, încât a doua ḑi a şi muritŭ în chinurile cele mai marĭ.

Totŭ aşa s'a întêmplatŭ ceva mai înainte cu alţĭ doi lucrătorĭ, dintre carĭ unulŭ a muritŭ, ér altulŭ zace în spitalŭ. Altorŭ doi muncitorĭ li-s'au tăiatŭ mânile. Şirulŭ nenorocilorŭ întêmplate în acéstă fabrică este de altfelŭ mare. Şi ce este mai tristŭ, copii, carĭ rĕmânŭ fără tată, şi părinţii, carĭ îşĭ perdŭ copiiĭ, séu că nu capĕtă nicĭ unŭ ajutorŭ, séu că li-se aruncă în ochĭ o sumă bagatelă de 30—40 fl. Puţinŭ preţŭ pune acea fabrică pe viéţa unui omŭ. Ar fi decĭ de doritŭ ca autorităţile competente sĕ păşéscă cu mai mare asprime şi sĕ constrîngă fabrica a lua dispoşiţiunile necesare, ca viéţa bietului muncitorŭ sĕ fie mai asigurată contra pericolului şi a nenorocirei.

***

Lăutarii românĭ, carĭ cântă acum în restaurantulŭ Cosma din Bucurescĭ, ḑece la numĕrŭ, cu fraţii Pădureanu, carĭ în anulŭ trecutŭ la esposiţia din Parisŭ au obţinutŭ marĭ succese, se vorŭ duce în curêndŭ la Viena şi de acolo la Karlsbad.

***

Inmormêntare cu gendarmĭ. In Zircz, comit. Vesprimŭ, se sinucise notarulŭ de cercŭ Ioh. Blauhorn. Preotulŭ nu lăsă sĕ'lŭ înmormênteze în cimitirŭ, ci ordonă sĕ i-se sape grópa într'un locŭ afară din cimiter. Fisolgăbirĕulŭ, bunŭ amicŭ alŭ lui Blauhorn, se opuse la acésta. Preotulŭ cerù instrucţiunĭ dela episcopulŭ Dr. Hornig, care îi rĕspunse sĕ se ţie strict de normele bisericescĭ. Fisolgăbirĕulŭ trimise atuncĭ patru gendarmĭ, sub scutulŭ cărora Blauhorn fù înmormêntatŭ în cimitirŭ, ér în loculŭ preotului catolicŭ, oficià preotulŭ reformatŭ din Dudar. Preotulŭ catolicŭ din Zircz a raportatŭ episcopului.

***

Omorŭ şi jafŭ. Poliţia din Pesta a fostŭ încunosciinţată pe cale telegrafică de cătră poliţia din Triestŭ, că acolo unŭ necunoscutŭ, în vêrstă cam de 38 anĭ, de statură mijlocià, înainte la capŭ pleşuvŭ, cu barbă négră plină, cu haine închise şi cu pălăriă négră móle, după sĕvêrşirea unui omorŭ, cu care ocasiune a furatŭ dintr'o casetă de tinichea 32,000 fl. în obligaţiunĭ de statŭ austriace, şi 1000 fl. banĭ gata, a dispărutŭ. Poliţia e avisată sĕ aresteze pe ucigaşŭ.

***

Urşĭ. Lângă Malnaşŭ, comit. Treiscaune, au fostŭ rǎniţĭ în ḑilele trecute de unŭ ursŭ, cu ghiarĕle, cincĭ boi din ciréda, ce păscea la marginea pădurii, fără însĕ sĕ fi pututŭ omorî vre-unulŭ. Şi în Oşdola băgase unŭ ursŭ ciređile de vite în spaimă, până ce fù ucisŭ de Iosia Popŭ.

***

Invitare. Junimea studiósă română din Lipova învită la petrecerea de dansŭ, ce o va arangia Mercurĭ în 15/27 Augustŭ 1890 în sala „Archiducele Iosifŭ". Venitulŭ e destinatŭ pentru ajutorarea scolarilorŭ lipsiţĭ de mijlóce. Pentru comitetulŭ arangiatorŭ: Atanasiu Bradeanŭ, preşedinte. Silviu V. Bichiceanŭ, secretarŭ. Constantinŭ Cismasiu, cassarŭ. Constantinŭ Puticiu, controlorŭ. Intrarea: pentru persónă 1 fl., pentru familiă 2 fl. Inceputulŭ la 8 óre séra. Ofertele marinimóse suntŭ a se adresa onoratului oficiu protopopescŭ gr. or. din Lipova. Damele suntŭ rugate a se presenta în toalete câtŭ mai simple.

„Maghiariă".

In ajunulŭ proceselorŭ nóstre de pressă, „Kolozsvár" publică unŭ articulŭ sub titlulŭ de mai susŭ. Ilŭ reproducemŭ, căcĭ „vrednicŭ este" pentru tonulŭ sĕu insolentŭ. Étă-lŭ:

Điarele românescĭ se mândrescŭ cu procesele lorŭ de pressă. Suntŭ fórte fericite, că procurorulŭ regescŭ a datŭ atenţiune articulilorŭ lorŭ. Astfelŭ la timpulŭ sĕu pressa din România se va ocupa cu martirii ardelenĭ, ér décă aceia vorŭ emigra în România, li-se vorŭ face locŭ îndată la posiţii cu venite. Pentru acésta e aşa de mare bucuriă....

Mândrirea ḑiarelorŭ românescĭ însĕ cu procesele lorŭ e supĕrătóre. Işĭ retipărescŭ lucrările pentru carĭ s'au încurcatŭ în procesŭ şi o facŭ acésta din acelŭ punctŭ de vedere, ca sĕ védă naţionaliştii, ce lucrurĭ tarĭ au rasŭ pe sub nasulŭ Ungurilorŭ şi câtŭ de cu temeritate se luptă ei în contra constituţiunei şi întregităţii statului „maghiarŭ" şi câtŭ suntŭ ei de vrednicĭ de simpatia lumei românescĭ.

Intr'adevĕrŭ, ei radŭ lucrurĭ tarĭ pe sub nasulŭ nostru. Đicŭ, că statulŭ acesta nu e „Maghiaria" (Magyar ország). Se fălescŭ déră cu aceea, că ei nu recunoscŭ Ungaria, aşadéră unŭ statŭ pe care l'ar fi constituitŭ şi fundatŭ elementulŭ maghiarŭ. Statulŭ acesta, în care trăimŭ, respirămŭ, acesta este unŭ astfelŭ de statŭ, ale cărui drepturĭ le ciocârtesce fiă-care poporŭ după gustulŭ sĕu. Potŭ gravita din elŭ spre Serbia, Germania, Valahia. Cine négă fiinţa maghiară a acestui statŭ, acela póte ajunge la resultate şi mai împodobite.

Đicŭ, că statulŭ acesta nu e alŭ Maghiarilorŭ, ci alŭ tuturorŭ naţionalităţilorŭ de-o potrivă. Aşadéră Francia nu e a Francesilorŭ, nicĭ Germania a Germanilorŭ; în Rusia nu póte domni Rusulŭ, nicĭ în Anglia naţiunea englesă; aşadéră România este a popórelorŭ turcescĭ, bulgărescĭ, albanese şi nu a naţiunei valahe. In Turcia cea cu multe naţionalităţĭ Turculŭ n'are mai multŭ dreptŭ, ca Arménulŭ, séu Albanesulŭ, şi aşa mai departe.

Nicăirĭ în lume nu se predică astfelŭ de idei, numai la noi. In altŭ statŭ i-ar încătuşa până în grumađĭ pe cei ce predică astfelŭ de idei. Arŭ fi obiectulŭ dispreţului publicŭ.

Dér décă statulŭ acesta nu e Maghiariă, nu e Magyar ország, atuncĭ ce minune e? Care este numele lui altfelŭ? In istoria vine înainte sub numele de „Ungariă", ceea ce nu însémnă alta decâtŭ Magyar ország. Acesta i-a fostŭ totdéuna numele, acesta îi va fi şi de aicĭ înainte. Europa, lumea îlŭ cunósce de atare, şi nicĭ legile nóstre fundamentale nu-lŭ numescŭ altfelŭ. Şi în acea Magyarország nicĭ-odată altŭ poporŭ n'a dusŭ rolulŭ decâtŭ Maghiarulŭ. „Mărinimia" naţiunei maghiare, iubirea ei de libertate a datŭ ansă la propagarea acelorŭ idei, despre care auḑimŭ vorbindu-se acum. La 1848 pentru „libertate, frăţietate şi egalitate s'a luptatŭ" spre paguba ei însăşĭ. Pagubă a fostŭ, că s'a vorbitŭ despre frăţietate şi egală îndreptăţire. La ce au dusŭ aceste idei? La aceea, că fraţii pe basa egalei îndreptăţirĭ arŭ vré acum sĕ ne urnéscă din locurile nóstre.

Fiă-care poporŭ sĕ se lupte pentru sine... Ideia frăţietăţii e contrară instinctului firescŭ alŭ conservărei de sine, care în lupta pentru existenţă jócă rolulŭ celŭ mai principalŭ. Ideia frăţietăţii s'a ştersŭ dintre ideile dela 1848, nu mai esistă. Insăşĭ revoluţia a nimicitŭ acea frumósă ideiă, când acele popóre, carĭ aveau lipsă de frăţietate, s'au resculatŭ în contra acelei naţiunĭ, care a jertfitŭ pe séma lorŭ frăţietatea şi egala îndreptăţire.

Acele popóre nicĭ aḑĭ nu ne suntŭ fraţĭ, nu ne suntŭ amicĭ, nu ne vorŭ fi nicĭ-odată. Décă noi în numele sfintei frăţietăţĭ ne-amŭ înpacheta şi amŭ emigra în lăcaşurile străbunilorŭ noştri, îndĕrĕtŭ în Asia: chiar şi atuncĭ ne-arŭ înjura şi ne-arŭ petrece cu batjocură până la graniţe. Dér noi nu vomŭ eşi de aicĭ. Aicĭ rĕmânemŭ pe acestŭ pămêntŭ, care *întregŭ e maghiarŭ*, fiind-că Maghiarulŭ l'a cuprinsŭ; maghiarulŭ l'a apĕratŭ o miiă de anĭ; Maghiară e legea lui, maghiară e coróna lui şi nicĭ-odată n'a fostŭ altŭ poporŭ domnŭ peste elŭ, decâtŭ Maghiarulŭ, chiar nicĭ atuncĭ, când acestŭ poporŭ era apăsatŭ; nicĭ de-aci înainte nu va fi domnŭ altulŭ.

Cu acela, care susţine contrarulŭ, care voesce sĕ ne scurteze în aceste drepturĭ câştigate de noi, scimŭ s'o scótemŭ la cale cu asprime.

S'o ia acésta spre scinţă toţĭ aceia, carĭ îşĭ batŭ capulŭ cu rele.

Tendenţiositatea acestui articul, care dă de minciună afirmarea din sĕptĕmâna a trecută aceluiaşĭ „Kolozsvár", că „nu voiesce sĕ eserciteze nicĭ o presiune asupra juraţilorŭ", este prea bătătóre la ochĭ decâtŭ sĕ mai aibă lipsă de comentarŭ. Nicĭ că vomŭ mai sta de vorbă aḑĭ cu cei dela „Kolozsvar", despre aceea décă cuvêntulŭ „Ungaria" este orĭ unŭ sinonimŭ cu „Maghiaria", cum şi-o închipuescŭ şoviniştii, esclusiviştii şi teroriştii de tagma lorŭ; despre acésta cu ómenĭ ca ei înzadarŭ vomŭ discuta.

Corespondenţa „Gaz. Trans."

Dersida (Selagiu), 8 Augustŭ 1890.

Onorată Redacţiune! Preoţimea română greco-catolică din tractulŭ Şamşiodului, diecesa Gherlei, sub preşedinţa protopopului, M. O. d-nŭ *Ioanŭ Galŭ*, a ţinutŭ éstŭ timpŭ conferinţa anuală în Bobota, în care s'au adusŭ mai multe decisiunĭ însemnate.

Şi anume: *faţă de starea moralităţii şi a învĕţămêntului*, între altele s'a decisŭ, sĕ fiă rugatŭ M. Ordinariatŭ, ca prin guvernŭ sĕ recerce pe oficiolatele comitatense, ca acele sĕ satisfacă cererilorŭ preoţilorŭ făcute în cause de moralitate şi învĕţămêntŭ şi sĕ nu-i plătéscă totŭ cu aceea, că nu se mestecă în afacerĭ confesionale.

S'a lăsatŭ preoţilorŭ, ca sĕ se nisuéscă din rĕsputerĭ întru înfiinţarea şi aducerea la înflorire a *grănarielòrŭ parochialĭ.*

A rugatŭ pe Ilustritatea Sa D-nulŭ Episcopŭ, ca sĕ soliciteze congruarea preoţilorŭ; şi tot-odată, considerândŭ starea materială nu prea bună a preoţilorŭ, sĕ se întrepună la guvernŭ, ca după contribuţiunea porţiunei canonice solvite de preoţĭ, sĕ nu se repartieze noua greutate prevĕḑută în legea nouă a prestaţiunilorŭ de drumŭ comunŭ.

Mai însemnate şi de momentuositate suntŭ însĕ decisiunile următóre:

Anume, faţă cu ordinaţiunea ministrului de culte, de datulŭ 26 Februariu 1889 Nr. 10,086, s'a decisŭ, cumcă considerândŭ, că acea ordinaţiune e contra-credinţei catolice şi tăietóre în afacere sacramentală, la ce ministrulŭ nu are nicĭ unŭ dreptŭ, o respinge şi cerêndŭ abrogarea ei, cere şi reviḑuirea întregei legĭ pe a căreia basă s'a adusŭ.

In causa regretabilei ordinaţiunĭ aduse de Ministrulŭ cultelorŭ în *causa limbei de propunere în gimnasiulŭ superiorŭ din Beiuşŭ*, s'a decisŭ: După-ce toţĭ Românii din Ungaria şi Ardealŭ au avutŭ şi au în gimnasiulŭ de Beiuşŭ unŭ asilŭ de cultură, şi după-ce alterarea afacerilorŭ aceluia pentru Românimea din tótă Monarchia ar aduce unŭ desastru, *este rugatŭ Il. D. Episcopŭ, ca alăturându-se celoralalţĭ Il. D. D. Episcopĭ românĭ, sĕ nisuéscă din resputerĭ, ca acea ordinaţiune sĕ fiă retrasă*, ca gimnasiulŭ de Beiuşŭ sĕ-şĭ pótă şi de aci încolo împlini înalta misiune, ce o are pentru Românĭ.

Faţă cu *proiectulŭ de lege referitorŭ la asilurile de băeţĭ* s'a decisŭ: Este rugatŭ M. Ordinariatŭ sĕ se întrepună la locurile mai înalte şi sĕ céră cu deadinsulŭ, ca instituţiunile intenţiunate prin acestŭ proiectŭ sĕ se întemeieze pe basă religiósă şi confesională, căcĭ numai aşa vorŭ puté corĕspunde scopurilorŭ humanitare, pentru carĭ se vorŭ ridica; la din contră vorŭ fi nisce instituţiunĭ vane şi jignitóre în cele mai vitale simţeminte ale naţiunilorŭ, carĭ de seclii numescŭ, ţinŭ şi au acéstă ţéră de patria lorŭ dulce.

S'au revĕḑutŭ şi raţiunile deduse asupra averei bibliotecei tractualĭ; acéstă avere afară de cărţĭ şi alte rechisite, în acţiunĭ, depunerĭ şi banĭ gata, astăḑĭ este 133 fl. v. a.

Din însărcinarea conferinţei rugându-Vĕ sĕ binevoiţĭ aceste a-le publica în preţuita „Gazetă", rĕmânŭ cu deosebită stimă.

Tiberiu Gaĕlu,
notarŭ tractualŭ.

Oraviţa montană, Augustŭ 1890.

Onorate d-le Redactorŭ! Vinŭ a Vĕ încunosciinţa despre unŭ concertŭ împreunatŭ cu teatru, care s'a ţinutŭ la noi în Oraviţa rom., şi anume:

Corulŭ gr. cat. din locŭ a arangiatŭ în folosulŭ corului unŭ concertŭ împreunatŭ cu teatru în arena dela „Impĕratulŭ Austriei", sub conducerea d-lui *Ioanŭ Bogdanŭ*, învĕţătorŭ, la care a luatŭ parte unŭ publicŭ fórte mare. Mĕ miramŭ şi nu voiamŭ sĕ credŭ, că şi plebea nóstră póte sĕ dea astfelŭ de concertŭ. Luândŭ parte însĕ la acestŭ concertŭ, m'am convinsŭ în persónă şi am fostŭ de totŭ plăcutŭ surprinsŭ când am vĕḑutŭ pe Românaşii noştri la ridicarea cortinei, toţĭ îmbrăcaţĭ uniformŭ, esecutândŭ piesele din programă cu precisiune admirabilă. M'am miratŭ şi mai multŭ când am auḑitŭ, că d-lŭ conducĕtorŭ i-a instruatŭ numai în 2—3 sĕptĕmânĭ.

După concertŭ, care a succesŭ fórte bine, cu nerăbdare aşteptamŭ păşirea d-lui Iosifŭ Segescu, stud. de cl. VIII., a căruia destoiniciă este cunoscută înaintea nóstră din mai multe ocasiunĭ şi care şi de astădată a predat pe „Mama Angheluşa", cu atâta esactitate, încât trebui de repeţite-orĭ sĕ se arete publicului, secerândŭ aplause şi felicitărĭ din partea tuturora, dela domnĭ până la opincă.

După acésta urmà „Vlăduţulŭ mamei", comediă, în care plugarii noştri şĭ-au arătatŭ isteţimea lorŭ admirabilă. D-lŭ Ioachimŭ Iana, Măgurénŭ, I. Bogdanŭ, d-rele: F. Bogdanŭ şi Măgurénŭ au produsŭ nespusŭ efectŭ; gândiai, că aplausele nu o sĕ se mai finéscă.

După representaţiune urmà jocŭ până în ḑorĭ de ḑiuă. Priméscă felicitărĭ atâtŭ corulŭ cu conducĕtorulŭ lorŭ câtŭ şi d-lŭ Iosifŭ Segescu, rugându-i a ne mai face asemenĭ plăcute surprinderĭ şi cu alte ocasiunĭ.

Unŭ participantŭ.

De lângă Blaşiu, Augustŭ 1890.

Petrecerea dela Cenade. Am luatŭ şi eu parte la petrecerea, ce s'a datŭ ḑilele acestea în Cenade, sperândŭ, că va fi o petrecere cu totulŭ românéscă. In timpurile acestea grele, în carĭ la totŭ pasulŭ şi pe tóte terenele întimpinămŭ mii şi mii de piedecĭ şi loviturĭ, a vedé o parte bună din inteligenţa română a unui ţinutŭ petrecêndu-şĭ la olaltă şi frăţesce câteva óre în spiritŭ românescŭ, cugetamŭ a fi o adevĕrată mulţumire şi plăcere.

Dér m'am cam înşelatŭ. Deşi s'a adunatŭ publicŭ destulŭ de numĕrosŭ, chiar şi din depărtărĭ considerabile, totuşĭ voia bună şi însufleţirea românéscă putemŭ ḑice, că a lipsitŭ mai cu totulŭ. Costumulŭ naţionalŭ nu a fostŭ representatŭ în mĕsura dorită, căcĭ abia 5—6 dame purtau acestŭ pitorescŭ costumŭ; între acestea amintescŭ pe d-şórele: Letiţia Moldovanŭ din Blaşŭ, Livia Moldovanŭ din Cergău, d-rele Solomonŭ, Turcu, Lupanŭ etc. Pe la $3^1/_2$ óre diminéţa petrecerea a începutŭ a se disolva. Mai deplină mulţămire ni-a procuratŭ vechiulŭ şi mândrulŭ „Căluşierŭ" şi „Bătuta", jucate în pausă de vre-o optŭ tinerĭ voinicĭ cu destulŭ tactŭ şi însufleţire.

Venitulŭ, după cum am înţelesŭ, trece peste 40 fl.

Atâta despre decurgerea acestei petrecerĭ, care s'ar păré a fi reuşitŭ, dér cu tóte acestea mie orĭ-ce laudă mi-se pierde şi din pénă şi din inimă, când mĕ cugetŭ la puţinulŭ succesŭ moralŭ, ce l'a avutŭ. Orĭ cine aştéptă cu dreptŭ cuvêntŭ, ca la o petrecere românéscă sĕ-şĭ petrécă românesce. Românulŭ nicĭ când nu se desfĕtéză şi nu se însufleţesce mai tare ca atuncĭ, când aude cântările şi poesiile nóstre naţionale. Astfelŭ stândŭ lucrulŭ, eu credŭ, că pentru petrecerea din Cenade ar fi fostŭ de ajunsŭ musica lui Laia din Blaşŭ, care pentru farmeculŭ şi însufleţirea, ce o scie da cântărilorŭ românescĭ, e iubită şi cunoscută de fórte mulţĭ Românĭ, şi nu ar mai fi trebuitŭ, ca sĕ se aducă şi o altă musică, care cu cântările ei *unguresci* continuu conturba disposiţia Româniloră, şi care era menită numai pentru desfĕtarea urechilorŭ prea fine ale unorŭ Ungurĭ şi amicĭ ai lorŭ, carĭ póte s'au simţitŭ prea marĭ şi prea susŭ, decâtŭ ca sĕ se delecteze cu cântările nóstre şi sĕ-şĭ petrécă cu majoritatea publicului...

A pretexta, că aşa aduce cu sine „cultura“ şi „buna-cuviinţă“ e numai datina şi măestria cosmopoliţilorŭ. Cine vré sĕ-şĭ petrécă unguresce, sĕ mérgă la petrecerĭ unguresci; noi însĕ, când mergemŭ la petrecerĭ românescĭ, vremŭ sĕ ne petrecemŭ numai românesce! De acésta dorimŭ sĕ ţină contŭ tinerimea nóstră! **Unulŭ de pe Secaşiu.**

Nona lovitură dată grăniţerilorŭ bănăţenĭ.

Cu privire la noua lovitură, ce s'a datŭ comunităţii de avere a fostului regimentŭ românŭ de graniţă din Bănatŭ, prin comisarulŭ guvernialŭ, fişpanulŭ Iakabfy Imre, despre care amŭ amintitŭ deja, „*Luminătorulŭ*“ din Timişóra scrie între altele:

După disolvarea confiniului militarŭ (graniţei) întêmplată prin rescriptulŭ maiestaticŭ dela 9 Iunie 1872, a urmatŭ împărţirea pădurilorŭ, aflate pe acelŭ teritoriu, în două părţĭ: o parte s'a datŭ statului, o parte s'a datŭ foştilorŭ „grăniţerĭ“, éră acéstă împărţire s'a întăritŭ apoi prin articululŭ de lege 30 din anulŭ 1873.

După împărţire, nascêndu-se întrebarea: cum sĕ se administreze averea, respective pădurile grăniţerilorŭ, — s'a decisŭ, ca comulativŭ sĕ se administreze şi sĕ nu se separeze; decĭ astfeliu s'a înfiinţatŭ şi a intratŭ în viéţă aşa numitulŭ „comitetŭ alŭ averilorŭ comune grăniţerescĭ“ din Caransebeşiu, carele aprobatŭ fiindŭ, şi-a făcutŭ statute, le-a aşternutŭ guvernului spre aprobare, şi pe temeiulŭ acestora şi-a datŭ viéţa şi de anĭ aprópe 20 s'a pusŭ şi în activitate necurmată.

Dela anulŭ 1873 şi până astădĭ s'au administratŭ numitele averĭ - pădurĭ în modulŭ prescrisŭ prin statute; în contra onestităţii administraţiunei nu s'a audiţŭ până astădĭ nicĭ o unică plânsóre, nicĭ o suspiţiune. Nu s'a plânsŭ nimenea, cu atâtŭ mai puţinŭ s'a pututŭ constata vre-unŭ casŭ, că administraţiunea séu „comitetulŭ“ ei ar fi călcatŭ cândva cumva séu ar fi nesocotitŭ disposiţiunile statutului; prin urmare, înaintea lui Dumnedeu şi a omenimei se póte susţiné cu tótă positivitatea şi onestitatea, că numita instituţiune stă întru tóte şi până la minuţiosităţile cunoscute „militărescĭ“ pe terenulŭ legalŭ, şi nu a pĕcătuitŭ nimicŭ, nicĭ câtŭ e negru sub unghiă, în contra legii...

De unde déră divergința séu lupta între comitetŭ şi guvernŭ? Cine, ce feliu de interese suntŭ acelea, carĭ provocară divergința séu conflictulŭ? — Nicĭ decâtŭ ţinuta séu eventuala greşélă a administraţiunei resp. a „comitetului averii“, ci — organele statului; şi nu pentru interesele seriose administrative, séu ale poporului interesatŭ, ci, precum vomŭ vedé la fine, din interese egoistice, mârşave politice, din interesele speculaţiunei, ce totdéuna s'a făcutŭ şi se face, s'a rentatŭ şi se rentéză în statulŭ nostru şi sub acestŭ sistemŭ — pe terenulŭ şovinisticŭ-patrioticŭ şi pe conta sêrmanului poporŭ românŭ?

Căcĭ, precum însuşĭ casulŭ de sub întrebare dovedesce, diferinţa şi lupta nu e pentru o eventuală cestiune cardinală a causei: adecă, nu pentru causa, că administraţiunea ar fi neonestă, necredinciósă, n'ar satisface legilorŭ şi statutelorŭ ş. a., ci pentru-că se caută cu totŭ preţulŭ o ingerinţă pe câtŭ de nelegală, pe atâtŭ de nebună rĕuvoitóre şi străină în causă!

S'a sulevatŭ adecă cestiunea: *cine sĕ disciplineze pe diregĕtorii subalternĭ ai „comitetului de averĭ“?...*

Şi cum s'a resolvitŭ acéstă cestiune? — Intr'unŭ modŭ admirabilŭ, din punctŭ de vedere alŭ justiţiei şi logicei!....

Pe când şi în legea susŭ citată (§ 7) şi în usulŭ şi şi în statutulŭ de până acum, dreptulŭ de-a „denumi“ şi datorinţa de-a salarisa şi de-a susţiné pe numiţii subalternĭ, este esclusivŭ şi definitivŭ alŭ „comitetului“, p'atuncĭ prudenţa şi cunoscinţa de legĭ şi iubirea de adevĕrŭ, dreptate şi echitate a ministrului dice: „*dreptulŭ de disciplină asupra acelorașĭ subaltenĭ, este — alŭ comitatului, respective alŭ meu!*“

Va sĕ dică: înţelepciunea guvernului comitatensŭ ca şi alŭ celui ministerialŭ din Budapesta înarticuléză, ca prin forţă şi prin silă, o modă nouă dintre cele mai periculóse şi desastróse: ia biciulŭ din mâna stăpânului si, prin urmare, face pe subalternĭ nepăsătorĭ de averea onórea şi responsabilitatea stăpânului ce-i dotéză!....

Şi acéstă înţelepciune a guvernului, acéstă anomaliă, acéstă absurditate se numesce — victoriă; se numesce „Maszregelung des General Doda“, găsindu-şĭ aprobarea generală a tuturorŭ organelorŭ de publicaţiune „patriotice“ din ţéră.

Da, din alte puncte de vedere, victoria este şi esistă de faptŭ. Şi adecă cum? — Étă aşa: spre scopurile coruptiunilorŭ politice, spre scopurile spoleării poporului românŭ respectivŭ de drepturile sale cele mai sânte şi mai de preţŭ, de dreptulŭ electoralŭ! Aci dóre, aci vcescŭ d-nii sĕ — vindece!

„Puterea disciplinară“ cea nouă d'acŭ înainte va puté intimida pe „codrenii“ şi numeroşii diregĕtorĭ subalternĭ ai numitei corporaţiunĭ; 'i va puté terorisa şi sumuţa ca sĕ procure voturĭ şi partide în poporŭ pentru d-lŭ cutare séu cutare, la alegerĭ de deputaţĭ dietalĭ, etc. etc.; va puté, póte, sĕ influinţeze chiar şi pe unii membri ai comitetului... într'o direcţiune séu alta, care însĕ — despre acésta ne garantéză probatulŭ patriotism alŭ guvernului — nicĭ-odată nu va fi spre binele şi adevĕratulŭ interesŭ alŭ poporului, ci spre scopurile şovinismului maghiarŭ.

Étă acésta e colosala şi lăudata „învingere.“

Noi însĕ, după a nóstră pricepere, numimŭ astfelŭ de învingere — atacŭ greu şi lovitură asupra adevĕratelorŭ interese ale grăniţerilorŭ.....

Unŭ manifestŭ
alŭ tinerimei universitare române.

Am împărtăşitŭ la timpulŭ sĕu, că jidovii cei bĕtrânĭ şi habotnicĭ din România plănuiau sĕ înfiinţeze comunităţĭ israelite, se 'nţelege, décă guvernulŭ li-ar fi datŭ voiă. Tinerimea israelită universitară însĕ a adresatŭ guvernului unŭ memoriu, în care'lŭ rógă sĕ nu permită înfiinţarea comunităţilorŭ israelite. Tot-odată amŭ mai comunicatŭ, că aceeaşĭ tinerime israelită va scóte unŭ diarŭ, anume „Asimilarea“, în care va lupta pentru contopirea elementului israelitŭ în celŭ românŭ. In urma pornirei acestei acţiunĭ din partea Jidovilorŭ tinerĭ, tinerimea română universitară a publicatŭ următorulŭ manifestŭ:

Tinerimea cultă israelită a inscrisŭ dilele acestea la activulŭ ei unŭ actŭ bărbătescŭ şi în acelaşĭ timpŭ înţeleptŭ.

A tăcé şi a nu recunsóce însemnătatea acestui actŭ, care imprimă o direcţiă nouă şi sănĕtósă celei mai inteligente părţĭ a elementului israelitŭ din România, e a nu pricepe însĕşĭ interesele ţĕrei nóstre.

Tinerimea israelită a protestatŭ în dilele acestea cu energiă în contra înfiinţărei comunităţilorŭ israelite, — în contra unorŭ instituţiunĭ, carĭ sub masca intereselorŭ religióse şi a altorŭ interese inofensive în aparenţă, tinde a perpetua acelŭ antagonismŭ adêncŭ dintre două rasse, ce trăescŭ de atâta timpŭ în acelaşŭ locŭ şi suntŭ cu tóte acestea ca şi isolate una de alta, prin deosebirea tendinţelorŭ şi obiceiurilorŭ, ca prin nisce ziduri chinezescĭ.

O luptă de reacţiune în contra acestei stărĭ de lucrurĭ, dăunătóre şi uneia şi alteia, dér mai cu sémă o luptă hotărîtă contra acelora, carĭ întreţinŭ, — fiă făţişŭ, fiă pe ascunsŭ — desbinările, era necesară şi acestei necesităţĭ a sciutŭ sĕ rĕspundă la timpŭ tinerimea israelită înlăturândŭ ultimele piedecĭ ale asimilărei lorŭ cu elementulŭ autohtonŭ alŭ acestei ţĕrĭ.

A robându-le energiculŭ lorŭ pasŭ, noi studenţii universitarĭ românĭ, carĭ dorimŭ o eră de pace şi de progresŭ între toţĭ fiiĭ acestei ţerĭ, întindemŭ o mână frăţéscă tinerilorŭ evrei, şi — în munca stăruitóre, ce-şĭ promitŭ a consacra pentru întărirea şi fericirea României, patria nóstră comună, — le urămŭ aceiaşĭ bărbaţĭ, aceeaşĭ pricepere, de care au datŭ o probă strălucită în lupta ce au întreprinsŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“
(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Helgoland, 11 Augustŭ. Impĕratulŭ germanŭ a sositŭ la amédĭ. Primirea la podulŭ de debarcare a fostŭ sĕrbătorĕscă şi însufleţirea mare. S'a ţinutŭ unŭ serviciu divinŭ sub cerulŭ liberŭ. După-ce a vorbitŭ împĕratulŭ, s'a ridicatŭ stégulŭ salutatŭ fiindŭ de împuşcăturĭ de tunurĭ. A urmatŭ marşulŭ de paradă. Locuitorii insulei i-au îmânatŭ împĕratului o adresă. La órele $3^1/_2$ după amédĭ a plecatŭ împĕratulŭ.

Bruxela, 11 Augustŭ. Marea manifestaţiune socialistă în favórea dreptului de votŭ universalŭ a decursŭ în linişte.

CUNUNIĂ. D-lŭ *Ionŭ Gavrilescu*, alesŭ parochŭ în Ţînţarĭ, şi D-şóra *Ana Anghelŭ* şĭ-au serbatŭ cununia Dumineca în 29 Iulie în biserica gr. or. din Ţînţarĭ.

DIVERSE.

Verĭ căldurose. Véra anului acestuia se socotesce a fi una dintre verile cele mai căldurose, mai alesŭ în America, unde în Iuliu şi Augustŭ c. căldurile au fostŭ şi suntŭ grozave. De dece anĭ, dicŭ ómenii de specialitate, n'amŭ avutŭ véră aşa de căldurósă ca cea din ĕstŭ anŭ. Apropo, sĕ dămŭ câteva date despre cele mai căldurose verĭ. In véra anului 1880 căldura în Francia era aşa de mare încâtŭ termometrulŭ, în órele dintr'amédi, s'a ridicatŭ la 38—40° R. In timpurile mai nouĕ însĕ căldura şĭ-a perdutŭ proprietatea, care face sĕ scadă şi sĕ sece isvórăle şi rîurile şi văile de totŭ. Cronicile vechĭ însĕ ne spunŭ, că în anulŭ 658 tóte isvorlee din Francia au secatŭ. La 889 ţĕranii din Worms cădeau morţĭ pe câmpŭ; la an. 1000 au secatŭ în Germania tóte rîurile şi isvórele ér pescii putredĭ au născutŭ o adevĕrată pestilenţă; la 1022 s'au pustiitŭ de o potrivă ómenĭ şi animale din pricina marilorŭ căldurĭ; la 1132 pămêntulŭ a crepatŭ, rîurile şi isvórĕle au dispărutŭ şi avlia Rinului în Elsaţia s'a uscatŭ ca în pustiile Zahariei; la 1156 a fostŭ în Italia o grozavă căldură; la 1171 în Germania de asemenea, precum şi la 1260. La 1276 şi 1277 din pricina marilorŭ căldurĭ pămêntulŭ n'a produsŭ mai nimicŭ; la 1303 şi 1304 rîurile Loire, Rinŭ, Seina şi Dunărea au scădutŭ de totŭ; la 1474 pămêntulŭ se părea ca arsŭ şi alvia Dunărei în Ungaria era uscată de totŭ. La 1556 au sĕcatŭ isvórĕle; la 1652 în întrégă Europa a domnitŭ o secetă înspăimêntătóre. Cele dintêiu trei verĭ dela începutulŭ vécului alŭ 18-lea au fostŭ dintre cele mai căldurose. La 1718 tóte teatrele din Parisŭ s'au închisŭ din causă că căldudurile pricinuiau bóle epidemice. Timpŭ de cincĭ lunĭ n'a picatŭ nicĭ măcarŭ unŭ picurŭ de plóiă; termometrulŭ în Parisŭ arăta 36° R., câmpurile şi ţérinele s'au pârjolitŭ, aşa că fructele s'au nimicitŭ de totŭ; ér la 1802 cea mai mare căldură a fostŭ în Parisŭ, termometrulŭ arăta celŭ mai înaltŭ gradŭ, ce era aflatŭ atuncĭ. Asemenea marĭ căldurĭ au fostŭ în anii 1811, 1818 şi 1864. Véra nóstră dér nu este cea mai căldurósă. Tablourile, ce ni-le presentă scriitorii din anii ai cărorŭ verĭ au fostŭ aşa de căldurose, suntŭ înfiorătóre. Sĕ mulţămimŭ decĭ lui Dumnedeu, că căldura din anulŭ acesta nu e şi mai mare.

NECROLOGŬ. Capitululŭ catedralŭ gr. cat. de Gherla cu inima plină de durere anunţă adormirea în Domnulŭ a iubitului confrate: Magnificului şi Reverendissimului Domnŭ **Ioanŭ Anderco de Homorodŭ**, prepositŭ şi canonicŭ alŭ bisericei catedrale gr.-cat. de Gherla sol., urmată după unŭ morbŭ îndelungatŭ alŭ bĕtrâneţei, provĕdutŭ cu SS. Sacramente ale moribundilorŭ în 30 Iulie n. c. séra la 11 óre, în anulŭ 81 alŭ etăţii şi 57 alŭ preoţiei sale. Osămintele defunctului se vorŭ aşeda spre repausŭ în 2 Augustŭ d. m. la 3 óre în cimiterulŭ gr.-cat. din Ormanŭ. Eră sf. Liturgiă pentru adormitulŭ se va celebra în 4 Augustŭ la 7 óre în capela episcopéscă.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Gherla, la 31 Iulie 1890.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 11 Augustŭ st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.17	Vând.	9.19
Argintŭ românescŭ -	„	9.12	„	9.16
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.18	„	9.20
Lire turcescĭ - - -	„	10.40	„	10.45
Imperialĭ - - - - -	„	9.38	„	9.43
Galbinĭ	„	5.35	„	5.40
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	135. -	„	136.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6- 8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 9 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	101.95
Renta de hârtiă 5%	99.85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	115.70
dto argintŭ	97.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	111.75
Bonurĭ rurale ungare	89.40
Bonurĭ croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguréscŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ unguréscŭ	140.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.75
Renta de hârtiă austriacă	88.30
Renta de argintŭ austriacă	89.60
Renta de aurŭ austriacă	108.90
Losurĭ din 1860	139.75
Acţiunile băncei austro-ungare	980.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	358.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	307.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.46
Napoleon-d'orĭ	9.20
Mărcĭ 100 imp. germane	56.60
Londra 10 Livres sterlinge	115.90

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu,

CONVOCARE.

401,3-1

Onoraţii membrii ai „Reuniunii a II-a de inmormêntare" în Deva suntŭ rugaţĭ a lua parte la a

IV. adunare generală ordinară,

ce se va ţiné la *5 (17) Augustŭ*, după amédĭ la 4 óre, în sala primăriei.

La ordinea ḑilei e:

1) Deschiderea şi presidiarea adunării generalĭ prin directorŭ; cetirea procesului verbalŭ luatŭ în adunarea generală premergĕtóre;
2) cetirea raportului generalŭ alŭ 4 lea, despre activitatea şi starea reuniunii de pe 1889;
3) cetirea raţiociniului de pe anulŭ 1889, revisuirea lui prin o comisiune de 3, eventualŭ darea absolutoriului;
4) alegerea: *a)* directorului, *b)* secretarului, *c)* cassarului, *d)* şi a 12 membri ordinarĭ, 6 suplenţĭ în comitetulŭ administrativŭ pentru periodulŭ de 3 anĭ 1890—1892;
5) propunerĭ, rugărĭ séu apelate în contra hotărîrilorŭ luate de comitetŭ, înaintate directorului—cu vorba séu în scrisŭ—premergĕtorŭ adunării generalĭ cu celŭ puţinŭ 24 de óre;
6) închiderea adunării generalĭ prin noulŭ directorŭ.

Din şedinţa comitetului administrativŭ, ţinută la 3 Augustŭ 1890.

Secretarulŭ: Augustŭ A. Nicoară m. p. Directorulŭ: Alexă Olariu m. p.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne: 10 óre 32 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 43 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 4 óre diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 30 minute diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 33 minute după amédĭ.
Trenŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 12 óre 23 min. după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 20 minute diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 23 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 10 óre 31 minute séra.

2. Dela Bucureci la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 13 minute după amédĭ.
Trenulŭ de persóne: 10 óre 17 minute séra.
Trenulŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 4 óre 20 min. după amédĭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbeu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de pers.	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2 43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6 48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7 58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	8.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
		4.10	5.50
Glogovaţu	Trenŭ omnibus 2.20	4.22	6.02
Gyorok	2.34	4.46	6.23
Paulişŭ	3.05	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.23	5.16	6 52
Conop	3.39	5.38	7.17
Bërzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotu		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8 48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bërzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Tr.-nŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn
Petroşenĭ	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişórá	10.52	5.28

Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Mureşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budateleců	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Mureşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budateleců	4.50
Mureşŭ-Ludoşŭ	7.21

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. d. p.	Tr. omn
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-sás.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-sás.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşu	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Uniedóra

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Pisk:).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.